

Никола Радмановић
Београд

Осврт на нецентлменско ратовање

Када говоримо о британско-југословенским и британско-српским односима да бисмо истакли паралелу између догађања од 27. марта 1941. и оних од октобра 2000. године, ми, у ствари, указујемо на континуитет британске политике према Балкану уопште. Истовремено показујемо и препознатљив метод који се с позиција српског етничког бића може назвати субверзивном политичком активношћу. Субверзивном зато што је декларативна, формална, дневна и јавна британска политика према Србији била и јесте другачија од оне која се, а то се из резултата види, спроводи. Тон српско-енглеским политичким односима формално дају општа места која се налазе у већини глобалистичких памфлета насталих у билатералној кореспонденцији модерне дипломатије, препуној термина као што су људска права, демократија, слободни и цивилизовани свет и сл. Разлика у јавном и стварном ставу те разлика између изречених и постављених циљева у периоду 1941-1945. српски народ је коштала око милион и по жртава и уписала Брозову Југославију у ред слободарских и антифашистичких држава и класу савезничких сила. Како се при том ова Југославија односила према тој жртви српског народа јесте једна прича, а како се према тој жртви односила Енглеска једна је од тема овог округлог стола.

У току Другог светског рата, а што је значајније, и после њега, за време диктатуре Јосипа Броза Тита није постојао очигледнији пример политичке трговине од оне којом је Енглеска продала српски народ. Ако је то било због одбране сопственог етничког простора, у периоду 1940-1945, такозване Велике битке за Британију, и у првим послератним деценијама борбе против комунистичке опасности неморално је али разумљиво. Шта је онда с последњих 15 година британске политике према Србији? Другог одговора нема осим да је то политика у континуитету, да је она таква јер је стратешки циљ давно пројектован и у основи се своди на интерес Велике Британије. Дакле, збогом заблуде.

Тај политички континуум можемо сагледати кроз универзалну али модерну империјалистичку доктрину која је постала аксиом модерног света - модерног села. Званични отац ове доктрине која се односи на политичке, дипломатске и војне односе у свету је пуковник Ричард Шафрански. Шеф аналитике обавештајне управе RV US ARMY, скраћено ONI. Према тој доктрини су устројени спољни односи земаља Европске уније које припадају НАТО-у, као и све армије Северноатлантског савеза.

Сами енглеско-српски односи у задњих 15 година су школски пример доследног спровођења постулата о вођењу неокортикалног рата, или, ако хоћете, тактике посредног наступања с циљем да се сломи воља противника до употребе силе и без ње. У Великој Британији за ово постоји термин „нецентлменско ратовање“. Ова ратна доктрина почива на премиси да је рат свака она ситуација у којој једна страна тежи да својој вољи потчини другу страну и да таква ситуација само понекад има оружане манифестације. Дакле, док год својој вољи тежите да потчините вољу противника или непријатеља, ви

сте у рату, при том, ако се он, непријатељ, у некој фази баш јако супротстави, мораћете да пуцате.

Кратко речено, српско-енглески односи у задњих 15 година би се тачно могли описати као потчињавање или сламање српске воље и тежње за јединственом и слободном српском државом, и то тактиком посредног наступања у сукобу ниског интензитета од стране коалиције НАТО, у којој специфично важну улогу има Велика Британија. Њена кључна улога је обезбеђена партнерским уговором међу силама чланицама, а нарочито се односи на овај део Балкана. После Другог светског рата, 1946. године потписан је тајни уговор између Велике Британије, Америке, Канаде, Аустралије и Новог Зеланда. Тај уговор носи кодно име UKUSA, и говори о подели света на зоне надлежности: електронском надгледању и прислушкивању, обавештајно-дипломатским пословима и обавештајно-безбедносним пословима.

Тај уговор је и данас на снази. У складу с њим, британски обавештајни и прислушни центри су за Балкан на Кипру, за Западну Европу у Атлантику на острву Асенсиоа, за Азију у Хонгконгу, али и у свим амбасадама Уједињеног Краљевства по свету. Сви ови центри за надгледање су увезани у владин прислушни центар у Лондону, под именом GCHQ, који је највећи и најскупљи орган у фамилији обавештајних служби Велике Британије. У њему ради 7.000 цивилних и 3.000 војних лица који су специјалисти рода везе из КОВ-а или РВ-а. Годишњи буџет му је 500.000 фунти прикривених у укупним трошковима за одбрану иако је за његов рад формално одговорно Министарство иностраних послова. Овај центар постоји од Другог светског рата као „владина школа за шифре“. Познате његове операције из тог периода су Ултра и Енигма, које су омогућиле начелнику Генералштаба фелдмаршалу Бернарду Монтгомерију да чита све немачке шифроване депеше у Другом светском рату. (Ово је податак из књиге Ентонија Брауна *Велике операције Другог светског рата*.)

Осим центра GCHQ, фамилији обавештајних служби од чијих података зависе курс и методе спољне политике, дипломатије и војног ангажовања Велике Британије на овом простору припадају и:

- 1. Војна обавештајна служба DIS, основана 1965. године присаједињавањем служби свих видова оружаних снага с обавештајним бироом – *Inteligens Service*.** Док је Обавештајни биро био самосталан, у његовој је надлежности била само аналитика научних и привредних података. Задатак DIS-а је информациона контрола простора оних земаља које нису у НАТО-у преко техничких средстава за надгледање, снимање и прислушкивање, као и агентурним радом на терену, при чему се користе британска и савезничка војна изасланства. Сарађује са свим службама земаља НАТО-а, а користи се и подацима добијеним од GCHQ-а прислушкивањем телекомуникација циљне земље или групе. Ова служба има пресудан утицај на доношење одлука о употреби оружаних формација регуларних снага, као и о употреби плаћеничких паравојних, британских или јужноафричких група кроз фирме, корпорације и предузећа по свету као што су Sandaline International, Mechem Consultants, Commercial Installations, Defens Systems Limited, Grey Security, Coin Security, Farm Security. Ова обавештајна служба битно утиче на политику владе, начелник је директно потчињен НГШО-у, а служба броји око 700 људи у сталном саставу.
- 2. Друга из ове породице је тајна обавештајна служба, чувени MI-6 формиран 1911. године.** Њено постојање у миру никада званично није

признато јер је њен рад агентурно офанзиван, дакле, насилан. Агенти има у свим земљама света, као и по дипломатским представништвима. У друштва се уграђују регуларним и легалним пословима. Таква група је била и група пучиста око ваздухопловног генерала Симовића која је извела двадесетседмартовски преврат 1941. Познаваоцима актуелних политичких догађања, као што су она петооктобарска 2000, није тешко да неке од њих препознају и данас. О неким се јавно говори и у британској штампи или популарној литератури Тима Маршала и Тима Џудија, уколико су им то права имена и уколико су то различите особе. Обе књиге преведене код нас у издању Радија Б-92, у едицији Самиздат. Стално запослених у MI-6 има између 2.000 и 3.000. Годишњи буџет ове службе је 150.000.000 фунти стерлинга. Начелник MI-6 је преко обавештајног комитета директно подређен председнику владе и његовом кабинету. Има могућност да директно контактира с председником владе, дакле, да заобиђе комитет кад сматра да је то потребно.

3. Служба безбедности MI-5 је контраобавештајни сектор основан 1909, има у саставу 2.000 стално запослених, и тек од седамдесетих година прошлог века почиње да делује ван Велике Британије. Иако свуда присутан, његов основни задатак је територијална заштита Велике Британије. Кад су у питању догађања на просторима бивше Југославије, забележено је његово присуство у психолошко-пропагандним активностима.

4. Комитет сталних секретара је тим који контролише рад служби и одређује:

- приоритете
- финансијске планове
- сумира све податке о једној теми из свих извора
- информиса путем црвене књиге која се штампа једном недељно групу министара, на састанцима сваке среде ујутро а њима присуствују и представници осталих чланица UKUSA, као и представник ГШО.

Не бави се оперативним радом. Овај комитет чине:

- секретар иностраних послова
- секретар одбране
- секретар финансија
- секретар унутрашњих послова
- и секретар начелника ГШО-а.

Овај комитет добија припремљен материјал свакога дана од аналитичара из обједињеног обавештајног органа који је посебан аналитички тим припадника свих обавештајних служби фамилије. Овај аналитички орган је подељен у групе одговорне за различита географска подручја те тако постоји и одељење које се бави искључиво нама као државом и народом. Овај орган, иначе, по захтеву комитета ради и дугорочне стратешке анализе.

Импозантан механизам, али скуп за некога ко нема империјалистичке амбиције нити жели да се меша у унутрашњу политику других држава. Можда нам је у овом тренутку јаснија Черчилова реченица: „Ако будемо изненађени, ја знам ко је крив“. Сигурно нам је, међутим, неуверљивије одрицање званичног Лондона од било каквог сазнања о умешаности грађана или служби Велике Британије у догађања у Хрватској, Босни, Косову, Македонији итд.

Током распада Југославије Велика Британија је била присутна у свим

битним елементима политичке и војне кризе. Како јавним тако и тајним активностима, како дипломатско-политичким тако и војним ангажманом. Међутим, била је и јесте водећи чинилац у вођењу психолошко-пропагандних активности популарно названих медијским ратом.

Поред публикација Тима Маршала, Тима Џудија, Мајкла Стенлија и других, нека нам за илустрацију послужи разговор који је забележио Мартин Бел, новинар ВВС-ја, у време хрватске офанзиве на муслиманске територије у долини реке Лашве 1992-1993. године у Босни. Група британских новинара обрела се у британској бази у Витезу где им је бригадни генерал господин Каминг рекао следеће: „Зашто не одете до Прозора где Хрвати масакрирају муслиманске сељаке које нису успели да побију и растерају до октобра и то забележите?" Новинари су одговорили: „То није значајно за нас, уредници у Лондону би рекли да је то исувише компликовано, дајте нам Србе који раде ружне ствари. Не можемо продати јавности ову збрку, не би је никада разумела."

И тако су Хрвати наставили са својим масакрима а да то Енглези нису ни забележили. Срби су проглашени јединим кривцима од самог почетка, још тамо на острву, и остали су то до данас.

Званична политика Британије је та која је Србе прогласила злочинцима и шта ту новинари могу, они долазе да сниме ружне ствари које раде Срби, а не да извештавају о рату. Кад нема ружних ствари које раде Срби, онда их треба направити, као, на пример, догађај на пијаци Маркале у Сарајеву. Тај догађај је био повод за НАТО бомбардовање Републике Српске.

У дугој југословенској кризи много ружних ствари су једни другима урадили Срби, Хрвати и Муслимани. Али откуд ту и Британци? Поменућемо неке од њих.

Као и у хрватској и муслиманској армији, тако и у формацијама Ослободилачкој војсци Косова (ОВК) било је Британаца, како активних официра инструктора и војних руководилаца, тако и плаћеника. Али, најдрастичније британско уплитање у отворени рат против Југославије је догађај од 14. фебруара 1999. године, 40 дана пре избијања рата између Југославије и 19 држава НАТО-а, у којој је опет водећу улогу имала Велика Британија. Догађај се збио у рејону Качаничке клисуре код граничног прелаза Ђенерал Јанковић, дакле, на територији Савезне Републике Југославије. Ту је дошло до отворених копнених борби између припадника 22. регименте САС-а и антитерористичког батаљона 72. бригаде Војске Југославије.

С британским евентуалним жртвама нисам упознат, али је из редова Војске Југославије живот изгубио старији водник Горан Мирјачић из Никшића, који је погођен снајпером с велике удаљености током гоњења непријатеља с државне границе.

Без објаве рата, без наводне присиле савезника - на шта се Британци често оправдавају, с циљем да обезбеде мостобран за једини тенкопроходни правац с југа и, што је најважније, пре Рамбујеа.

О дејствима британских снага у току самог рата овде нећемо говорити, али учешће регуларних трупа британске армије против Војске Републике Српске и Војске Републике Српске Крајине је забележено у операцијама Олуја, Трново, Фојница, Горажде и другим местима.

Обавештајни пропагандни рад није се прекидао од 1991. до 2000. и био је врло ефикасан. Пример су следеће операције Hanwood, Perl, Dany flight. Ову тврдњу поткрепићу цитатом из аутобиографске књиге мајора Мајкла Стенлија

Кртица од поверења.

„Бритфор, 'британске снаге у Босни', имао је своју верзију сакупљача информација и обавештајних официра који су се звали официри за везу УК. Њихово кодно име је ОКЛО. Они су били организовани у осам тимова у којима је био један капетан, један возач из Краљевске поморске пешадије, и неки чудни миничетворотонац, познат као Renault Bauden 44 ŠRB454. Свака кола су у задњем делу имала сателитску антену тањир која је могла да прати сателите за време вожње. Унутрашњост кола је личила на пилотску кабину конкорда и имала је много радио-апарата, компјутера и факс машина. Сваки тим се независно кретао широм Босне и комуницирао с нашим центром у Сплиту, база Дивуље.”

Политички континуитет, обавезе према договореном плану о устројству новог света, стицај околности у којима су британске снаге и њена дипломатија једине могле одговарајуће реаговати на српском етничком простору или нешто четврто.

То сада није важно, али фер би било или, ако хоћете, центлменски, да већ једном чујемо шта то хоће од нас Велика Британија и на који то минимум сопствених интереса имамо право.